

Klokgebouw 10-300

Korte omschrijving

Klokgebouw Striip S, voormalige Philipsgebouwen SA1 en SA2

Parallel aan het spoor, tegen de Beukenlaan aan, staat de voormalige Philitefabriek voor het maken van bakeliet. Het gebouw bestaat uit zes en acht verdiepingen onder een plat dak en heeft een torenachtige opbouw met klok en Philipsembleem. In deze toren bevindt zich een waterreservoir. In gewapend beton vergelijkbaar met de laatste fabrieksgebouwen aan de Emmasingel, staan hier strakke gevels met brede ramen in kleine roedenverdeling.

Datum van aanwijzing: 28-09-2001

Datum van registratie: 16-02-2004

Rijksmonument nummer complex: 518768

Rijksmonument nummer pand: 518769

Redengevende omschrijving

COMPLEX

Inleiding

Als gevolg van de groei die de Philips aan het begin van de twintigste eeuw doormaakte werd uitbreiding van de bebouwing noodzakelijk. De noodzaak van een eigen glasfabriek in de Eerste Wereldoorlog vormde de eerste aanzet tot opzetten van een nieuw complex. Hiervoor werd een nieuwe locatie in Striip ingericht, in het verlengde van reeds bestaande Philips-bebouwing (complex Emmasingel en Philipsdorp).

Het is een rechthoekig terrein, ten zuiden van de spoorlijn.

In het noorden wordt dit complex begrensd door de Mathildelaan, in het noordwesten door de Beukenlaan. De Kastanjelaan-Schootsestraat sluit het complex in het zuiden en oosten af en in het zuidwesten wordt het complex afgesloten door de Glaslaan. Het geheel bevindt zich inmiddels in een gebied met veel Philipsbebouwing: aan de overzijde van de Glaslaan is het complex Striip II ontwikkeld met bebouwing uit een latere fase. Aan de overzijde van de Kastanjelaan ligt de voormalige Philipsbedrijfsschool uit 1949, daarachter bevinden zich woningen van het Philipsdorp. Achter de Beukenlaan strekken zich opnieuw woonwijken in opdracht van Philips gebouwd uit. De inrichting van het terrein werd ontwikkeld door A.I.J. de Broekert, in dienst en in opdracht van Philips. In het concept werd een grote mate van rationaliteit toegepast. Ook bebouwing uit een latere

Rijksmonument

bouwfase werd in deze structuur ingepast.

Vanaf de jaren twintig van deze eeuw is het gebied systematisch ingevuld met industriegebouwen. Aan het spoor staan de objecten evenwijdig aan de spoorlijn, voor de verdere bebouwing op het terrein is de Kastanjelaan (schuin ten opzichte van het spoor) richtinggevend geweest.

Omschrijving

De te beschermen gebouwen binnen het complex worden vooral gevormd door driebeukige, meerlaagse fabrieksgebouwen welke gezichtsbepalend en richtinggevend voor het complex zijn. De panden hebben een brede centrale straat en over het algemeen een lage verdiepingshoogte in de magazijnen. Door de systematische toepassing van overeenkomstige principes in verschillende gebouwen was het mogelijk standaard elementen toe te passen. Zo is steeds gebruik gemaakt van beton skeletbouw en zijn in een aantal gebouwen varianten van dezelfde trappen te vinden. Verder zijn identieke stalen I-profielen van Krupp gebruikt en bimsbetonnen cassette dakplaten (van het constructiebedrijf De Vries Robbé) algemeen aanwezig. Er is vooral gebruik gemaakt van natuurlijke verlichting door horizontaal aaneengesloten lichtbanden. Dit door Philips ontwikkelde type had een optimale maatvoering tot gevolg.

Het betreft de gebouwen SA, SDM (veembouw), SBP/SAN/SK en SF (pompgebouw).

Waardering

Het complex van de Philipsgebouwen aan de Glaslaan is van algemeen belang. Het geheel heeft cultuurhistorisch belang als voorbeeld van de sociaaleconomische ontwikkeling van de nijverheid, in het bijzonder de stichting van de op nationaal niveau van belang zijnde Philipsfabrieken en als visualisatie van de typologische ontwikkeling van de grootschalige hoogbouw voor de industrie. Het heeft innovatieve waarde vanwege de grootschalige en technisch uitgewerkte toepassing van gewapend betonconstructies. Het is architectuurhistorisch van belang vanwege de uiterst sobere maar indrukwekkende vormgeving van een deel der gebouwen en als voorbeeld van de toegepaste combinatie van bouwelementen; het is tevens van belang als voorbeeld van het werk van in het bedrijf werkzame architecten. Het geheel is tevens van belang vanwege de gaafheid van het ex- en interieur. Het is zeldzaam wegens opzet en constructie en als samenhangend industrielandchap langzamerhand zeldzaam.

Inleiding

Klokgebouw Strijp S, voormalige Philipsgebouwen SA1 en SA2

Meerlaags, **FABRIEKSGEBOUW met FABRIEKSWATERTOREN** gebouwd naar ontwerp van architect A. de Broekert van het Philips Ingenieursbureau. Het geheel kwam in twee bouwfases in 1928 en 1929 tot stand in Functionalistische stijl.

Het object grenst direct aan het spoor, op de hoek van het terrein met de Beukenlaan.

Omschrijving

Zes laags pand onder een plat dak. Het pand bestaat uit twee op vierkante plattegrond gebouwde bouwmassa's. Aan de zuidzijde zijn uitstekende liftschachten annex trappenhuisen geplaatst, deze zijn iets hoger opgetrokken en steken boven de dakrand uit. Aan de noordzijde is een torenachtige bouwmassa van acht lagen met een opbouw aanwezig. In de opbouw bevindt zich een waterreservoir. Aan de spoorzijde is tussen de uitbouwen van liftschachten een eenlaagse bouwmassa onder plat dak aanwezig. Het geheel, zowel de constructie als de invulling, is uitgevoerd in beton. Overal zijn brede ramen, voorzien van metalen kozijnen met een kleine roedenverdeling geplaatst. De ramen vullen de gehele breedte van de traveeën.

Waardering

Het gebouw is van algemeen belang. Het heeft cultuurhistorisch belang als voorbeeld van de sociaaleconomische ontwikkeling van de nijverheid, in het bijzonder de stichting van de op nationaal niveau van belang zijnde Philipsfabrieken en als visualisatie van de typologische ontwikkeling van de grootschalige hoogbouw voor de industrie. Het heeft innovatieve waarde vanwege de grootschalige en technisch uitgewerkte toepassing van gewapend betonconstructies. Het is architectuurhistorisch van

Rijksmonument

belang vanwege de uiterst sobere maar indrukwekkende vormgeving en als voorbeeld van de toegepaste combinatie van bouwelementen; het is tevens van belang als voorbeeld van het werk van de architect A. de Broekert. Het is tevens van belang vanwege de gaafheid van het ex- en interieur. Het is zeldzaam wegens opzet en constructie van onder meer de ingebouwde watertoren en als deel van een samenhangend industrielandchap langzamerhand zeldzaam.

Monumenten Inventarisatie Project (M.I.P.)

Adres: Glaslaan 2

Naam: Philips-gebouw SA

Oorspronkelijke functie: Fabriek

Hoofdfunctie: Boerderij, molen, bedrijf

Type: Industrie

Bouwperiode: 1928-1929

Gevels en materialen: Beton. Uitgebouwde volumes met liften en trappenhuizen aan uiteinden en midden.

Vensters en deuren: Stalen kozijnen. Grote liggende openingen.

Dak en bedekking: Platdak.

Constructie: Skeletbouw. Hoog volume is omhulsel om groot ijzeren water reservoir. Aan de buitenkant een grote klok.

Motivering: Industrieel-archeologisch belang.

Bijzonderheden: Zeven lagen, deel aan spoor.